

AUDITO, APSKAITOS, TURTO VERTINIMO
IR NEMOKUMO VALDYMO TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

APSKAITOS IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ PAGAL TFAS (VAS) AKTUALŪS KLAUSIMAI

Apskaitos ir metodologijos skyriaus vyriausioji specialistė Rūta Vaičiaitė

2024 -03-12

LIETUVOS FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS STANDARTAI (LFAS)

☐ Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtinti LFAS

- Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatyme pakeistas standartų pavadinimas.
- Verslo apskaitos standartai palaipsniui bus keičiami.
- Pelno nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklės (Taisyklės) bus keičiamos Finansų ministro patvirtintu LFAS.

☐ Verslo apskaitos standartai (VAS)

- Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus patvirtinti verslo apskaitos standartai taikomi tol, kol Finansų ministras patvirtina atitinkamus LFAS.
- **Finansų ministro patvirtintos Taisyklės**
- Pelno nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklės (Finansų ministro 2018-12-18 įsakymo Nr.1K-443 redakcija) taikomos tol, kol Finansų ministras patvirtina atitinkamą LFAS.

DARBUOTOJŲ AKCIJŲ OPCIONŲ APSKAITA (1)

Akcijų pasirinkimo sandoriai (opcionai), pagal kuriuos darbuotojams suteikiamos įmonės akcijos, apskaitomi kaip su darbu įmonėje susijęs atlygis pagal 31 VAS (VI skyriaus *Akcijų vertę pagrįsto atlygio apskaita*, 45–50 p.)

□ Neatlygintinai suteikiamos įmonės akcijos

- Sutarties galiojimo laikotarpiu apskaitoje kaupimo principu registruojama su darbu įmonėje susijusio atlygio darbuotojui sąnaudų ir įsipareigojimų suma.
- Jei yra neapibrėžtumų dėl akcijų suteikimo sąlygų įvykdymo ateityje, pagal kurias sutartyje nurodytas akcijų kiekis gali būti nesuteiktas, apskaitoje turėtų būti registruojami ne įsipareigojimai darbuotojams, bet atidėjiniai.
- Atlygio darbuotojams sąnaudos ir įsipareigojimai apskaitomi tikrąją vertę, kuri nustatoma pagal suteikiamų akcijų tikrąją vertę ataskaitinio laikotarpio paskutinę dieną.
- Jei akcijų tikroji vertė negali būti patikimai nustatyta, tai atlygio darbuotojui vertė bus lygi nominaliai akcijų vertei.

DARBUOTOJŲ AKCIJŲ OPCIONŲ APSKAITA (2)

❑ Iš dalies atlygintinai suteikiamos įmonės akcijos

- Apskaitoje registruojama su darbu įmonėje susijusio atlygio darbuotojui sąnaudų ir įsipareigojimų suma, lygi suteikiamų akcijų vertės daliai, kurios akcijas įsigyjantis darbuotojas neturės mokėti.
- Atlygio darbuotojui sąnaudos ir įsipareigojimai apskaitomi analogiškai kaip neatlygintinai suteikiant įmonės akcijas.

❑ Atlygintinai suteikiamos įmonės akcijos (akcijų vertės dalis)

- Akcijų vertė ar akcijų vertės dalis, kurią turės sumokėti akcijas įsigyjantis darbuotojas, apskaitoje **neregistruojama.**

❑ Akcijų tikroji vertė didesnė už kainą, kurią sumokės darbuotojas

- Kai akcijų pardavimo kaina yra didesnė už kainą, nurodytą įmonės su darbuotoju pasirašytoje akcijų pasirinkimo sutartyje, registruojama su darbu įmonėje susijusio atlygio darbuotojui sąnaudų ir įsipareigojimų suma, lygi darbuotojui suteikiamų akcijų pardavimo kainos ir sumos, kurią sumokės darbuotojas, skirtumui.

DARBUOTOJŲ AKCIJŲ OPCIONŲ APSKAITA (3)

Akcinių bendrovių įstatymo 47¹ straipsnio trečioje dalyje nurodyta, kad, jei akcijos suteikiamos išleidžiant naują akcijų emisiją, suteikti akcijas bendrovė gali kai bendrovėje yra sudarytas rezervas akcijoms suteikti.

☐ Rezervas suteikti darbuotojams įmonės akcijų

- Akcininkų susirinkimui priėmus sprendimą suteikti darbuotojams įmonės akcijų ir sudarius rezervą įstatinio kapitalo didinimui, apskaitoje registruojamas iš įmonės nepaskirstytojo pelno sudarytas rezervas, lygus suteikiamų akcijų vertei arba vertės daliai, kurios akcijas įsigyjantys darbuotojai neturės sumokėti.

☐ Įstatinio kapitalo padidinimas

- Akcininkų susirinkimui priėmus sprendimą, teisės aktų nustatyta tvarka įregistravus pakeistus įmonės įstatus, apskaitoje registruojamas įstatinio kapitalo padidėjimas, t. y. įstatinis pasirašytasis kapitalas ir pasirašytasis neapmokėtas kapitalas (-).

DARBUOTOJŲ AKCIJŲ OPCIONŲ APSKAITA (4)

□ Akcijų darbuotojams suteikimas

- Pasibaigus akcijų pasirinkimo sutarčiai ir suteikus darbuotojams akcijų, apskaitoje užregistruota įmonės įsipareigojimų darbuotojams arba atidėjinių suma nurašoma ir registruojamas apmokėtas kapitalas.

□ Nesuteiktos akcijos darbuotojams

- Pasibaigus akcijų pasirinkimo sutarčiai arba ją nutraukus, apskaitoje užregistruotų įmonės įsipareigojimų darbuotojams arba atidėjinių, kurių nereikės vykdyti, suma nurašoma ir koreguojamos ataskaitinio laikotarpio atlygio darbuotojams sąnaudos.

☐ PREKĖS ŽENKLO ĮSIGIJIMAS

- Prekės ženklo **įsigijimo iš kito ūkio subjekto** išlaidos gali būti pripažįstamos įmonės nematerialiuoju turtu.

☐ PREKĖS ŽENKLO SUKŪRIMAS

- Įmonės logotipo arba prekės ženklo **sukūrimo** išlaidos, patiriamos įmonės viduje ir perkamos paslaugos iš išorės, nematerialiuoju turtu nepripažįstamos.
- Įmonės logotipo arba prekės ženklo **atnaujinimo** (*rebrandingo*) išlaidos nematerialiuoju turtu nepripažįstamos.
- Įmonės logotipo arba prekės ženklo **registravimo** išlaidos nematerialiuoju turtu nepripažįstamos.

☐ ISO STANDARTŲ DIEGIMAS

- Pasirengimo sertifikavimui, mokymų, vidaus audito atlikimo, dokumentų rengimo išlaidos, patiriamos įmonės viduje ir šių paslaugų pirkimo iš išorės išlaidos **nematerialiuoju turtu nepripažįstamos**.

□ NEATLYGINTINAI VISUOMENĖS REIKMĖMS PASTATYTŲ OBJEKTŲ IŠLAIDOS

- Jei siekdama gauti leidimą veiklai, tęsti veiklą pasikeitusiomis sąlygomis ar dėl kitų priežasčių, įmonė turi pastatyti (įrengti) nekilnojamojo turto objektą (kelio atšaką ar nuovažą, automobilių stovėjimo aikštelę, inžinerinius tinklus ar kt.), kuri **neatlygintinai perduoda savivaldybei arba valstybei**, tai statant šį objektą patirtos išlaidos pripažįstamos to ataskaitinio laikotarpio, kuri turtas perduotas, **veiklos sąnaudomis**.

ĮSIGYTOS TEISĖS Į ŽEMĘ IR KITĄ NEKILNOJAMĄJĮ TURTA (1)

- Įsigytos teisės į žemę ir kitą nekilnojamąjį turtą (pastatus, statinius) finansinėse ataskaitose parodomos balanse kaip ilgalaikis materialusis turtas, jei šios teisės atitinka 12 VAS nustatytus ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo požymius.
- **Pagal ilgalaikę nuomos sutartį sutarties pradžioje sumokama nuomos mokesčio suma už visą nuomos laikotarpį.**
(pvz., nuomos mokesčio suma už visą 30 m. sutarties laikotarpį, sumokėta per pirmus metus)
- **Apskaitoje** įsigytų teisių įsigijimo savikaina perkeliama į įmonės sąnaudas per šių teisių galiojimo laikotarpį.
- **Balanse** įsigytos teisės parodomos A dalies 2.1 str. *Žemė*, 2.2 str. *Pastatai ir statiniai*.

2 VAS 23 p., 12 VAS MR 47.1 p. ir 47.2 p.

ĮSIGYTOS TEISĖS Į ŽEMĘ IR KITĄ NEKILNOJAMĄJĮ TURTA (2)

- **Mokestis už teisę naudotis bendro naudojimo infrastruktūros objektais, nors ir sumokamas sutarties pradžioje už visą naudojimosi šia paslauga laikotarpį, apskaitoje pagal ekonominę prasmę nepripažįstamas teisėmis į nekilnojamąjį turta.**

(pvz., per pirmus sutarties metus sumokėtas mokestis už naudojamąsi infrastruktūra laisvosios ekonominės zonos teritorijoje visą 92 m. sutarties laikotarpį)

- Per ataskaitinį laikotarpį už ateinančių laikotarpių testinio pobūdžio paslaugas sumokėtos sumos įmonės apskaitoje registruojamos kaip ateinančių laikotarpių sąnaudos. Šios sumokėtos sumos bus tolygiai pripažįstamos sąnaudomis ateinančiais ataskaitiniais laikotarpiais.
- Finansines ataskaitose parodomas balanso C dalyje *Ateinančių laikotarpių sąnaudos ir sukauptos pajamos*.

INVESTICINIS (IŠNUOMOTAS) TURTAS (1)

□ INVESTICINIS TURTAS

- Ilgalaikis materialusis turtas (žemė, pastatai ar jų dalis arba žemė kartu su pastatais), kurį jo savininkas arba pagal finansinės nuomos sutartį nuomininkas laiko **siekdami gauti tik turto nuomos ir (arba) jo vertės padidėjimo pajamų**, išskyrus turta, naudojamą prekėms gaminti, paslaugoms teikti arba administraciniam tikslams, ir turta, kurio pardavimas yra įmonės pagrindinė veikla.

Turto apskaitos būdai:

Įsigijimo savikainos būdas, tikrosios vertės būdas

INVESTICINIS (IŠNUOMOTAS) TURTAS (2)

□ IŠNUOMOTAS TURTAS, NAUDOJAMAS ĮMONĖS VEIKLOJE

- **Jei pastatus (patalpas) išnuomojusi įmonė juos administruoja ir prižiūri ir už šias paslaugas gauna ekonominę naudą, tai šie pastatai apskaitoje turėtų būti registruojami kaip ilgalaikis materialusis turtas, naudojamas įmonės veikloje. Atlygis už administravimo ir priežiūros paslaugas gali būti gaunamas atskirai arba įskaičiuojamas į nuomos mokestį.**

Pastatų (patalpų) administravimo ir priežiūros paslaugos:

pastatų techninės priežiūros užtikrinimas, inžinerinės įrangos (ryšių, elektros, vandens ir kanalizacijos, šilumos punktų ir kt.) funkcionavimo priežiūra ir remontas, bendrojo naudojimo objektų priežiūra ir jų remontas, pastatų ir patalpų apsauga, bendrojo naudojimo patalpų ir teritorijos nuolatinė priežiūra ir kt.

Turto apskaitos būdai:

Įsigijimo savikainos būdas, perkainotos vertės būdas

IMT NAUDINGO TARNAVIMO LAIKAS (1)

IMT naudingo tarnavimo laikas įmonėje dažnai neatitinka Pelno mokesčio įstatymo 1 priedėlyje patvirtintų normatyvų. Įmonės vadovas patvirtina atskirų IMT grupių naudingo tarnavimo laiką, atsižvelgdamas į konkrečias sąlygas. Atskiram IMT objektui gali būti nustatomas atskiras naudingo tarnavimo laikas.

□ NUSIDĖVĖJIMO NORMOS NUSTATYMO SĄLYGOS

IMT metine nusidėvėjimo norma **nusistatoma atsižvelgiant į šias sąlygas:**

- **planuojamą naudingo tarnavimo laiką;**
- planuojamą turto naudojimo intensyvumą; turto naudojimo aplinką; naudingųjų turto savybių kitimą per visą jo naudingo tarnavimo laiką;
- technologijų ir ekonominę pažangą, morališkai sendinančią turta;
- teisinius ir kitokius veiksnius, ribojančius turto naudingo tarnavimo laiką;
- įmonės nusistatytą ilgalaikio materialiojo turto likvidacinę vertę.

IMT NAUDINGO TARNAVIMO LAIKAS (2)

□ NUSIDĖVĖJIMO NORMOS KOREGAVIMAS

- IMT naudingo tarnavimo laikas turi būti **ne rečiau kaip metinių finansinių ataskaitų data, peržiūrimas.**
- Jei pastebėtas reikšmingas laukiamos iš to turto ekonominės naudos pasikeitimas, **naudingo tarnavimo laikas turi būti pakeistas taip, kad atitiktų pasikeitusią situaciją.**
- **Naudingo tarnavimo laiko keitimas pagal standarto reikalavimus laikomas apskaitinio įvertinimo keitimu**
- ūkinės operacijos apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose parodomos **perspektyviniu būdu;**
- seniau įsigyto ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė pradedant laikotarpiu, kada buvo patikslintas nusidėvėjimo metodas, turi būti nudėvima **taikant naują patikslintą nusidėvėjimo skaičiavimo metodą.**

NAUDINGŲ IŠKASENŲ KARJERO APSKAITA

Įsigijus žemės sklypą, skirtą naudingų iškasenų gavybai
(žvyras, molis, klintis, dolomitas, durpės, kt.)

☐ Žemė ir numatytas iškasti gruntas apskaitomi atskirai

- Numatomas iškasti grunto kiekis (tūris) registruojamas kaip atsargos, 9 VAS.
- Žemė apskaitoma kaip ilgalaikis materialusis turtas, 12 VAS.
- Žemės sklypo ir numatomo iškasti grunto įsigijimo savikaina apskaičiuojama (padalijama) proporcingai jų tikrajai vertei.

☐ Sudaromi atidėjiniai aplinkai, baigus eksploatuoti karjerą, sutvarkyti

- kai to reikalauja įstatymai arba įmonė pati yra pasižadėjusi sutvarkyti aplinką **ir**
- jei įsipareigojimų suma gali būti patikimai įvertinta, pvz., aplinkos sutvarkymo darbų vertę gali įvertinti ekspertai, 19 VAS

MIŠKO, ĮSIGYTO SU TIKSLU IŠKIRSTI IR PARDUOTI MEDIENĄ, APSKAITA

- Žemė ir iškirsti skirtų medynų vertė apskaitomi atskirai**
  - Numatomas medienos kiekis (tūris) registruojamas kaip atsargos, 9 VAS.
  - Žemės sklypas registruojama kaip ilgalaikis materialusis turtas, 12 VAS.
  - Žemės sklypo ir numatomo iškasti grunto įsigijimo savikaina apskaičiuojama (padalijama) proporcingai jų tikrajai vertei.

- Miško kirtimo ir medienos gamybos apskaita tvarkoma kaip produkcijos gamybos apskaita, 9 VAS**

- Iškirto miško atsodinimo išlaidos**
  - pripažįstamos sąnaudomis tą patį laikotarpį kai pripažįstamos iškirto miško medienos pardavimo pajamos, 11 VAS;
  - Jei numatyta iškirstą miško dalį atsodinti ateinančiais laikotarpiais, tai ataskaitinio laikotarpio pabaigoje pripažįstamas atidėjinys miško atsodinimo įsipareigojimui įvykdyti, 19 VAS.

DOTACIJOS IR PAJAMŲ PRIPAŽINIMAS (1)

❑ DOTACIJA PRIPAŽIŠTAMA tikslinė parama, gaunama

- **valstybės biudžeto ir ES paramos lėšomis iš valstybės institucijų:**
LRAM Aplinkos projektų valdymo agentūra (APVA), Inovacijų agentūros prie LREIM, Nacionalinės mokėjimų agentūros prie LRŽŪM (NMA), Užimtumo tarnyba prie LRSADM, kt.
- **savivaldybių biudžetų lėšomis.**

❑ DOTACIJA NEPRIPAŽIŠTAMA juridinių ir fizinių asmenų parama

- Iš kitų juridinių ar fizinių asmenų gauta parama pripažįstama **įmonės kitos veiklos pajamomis** tą ataskaitinį laikotarpį, kai gaunama.

❑ DOTACIJA NEPRIPAŽIŠTAMAS iš savivaldybės ar valstybės institucijos gautas atlygis už gyventojams suteiktas nemokamas paslaugas arba perduotas prekes

- Pagal išrašomas sąskaitas faktūras pripažįstamos **pardavimo pajamos.**

DOTACIJOS IR PAJAMŲ PRIPAŽINIMAS (2)

□ DOTACIJOS, SKIRTOS NEGAUTOMS PAJAMOMS KOMPENSUOTI, PANAUDOJIMAS

- Dotacija, skirta **sumažinti kainą** parduodamų konkrečių prekių arba teikiamų paslaugų, pripažįstama įmonės **pagrindinės veiklos pajamomis** tą ataskaitinį, kai parduodamos šios prekės arba suteikiamos paslaugos (pvz., viešųjų paslaugų kainos, teikiamų neribotam skaičiui vartotojų).
- Dotacija, skirta **finansuoti gamybą ar paslaugų teikimą**, pripažįstama **įmonės kitos veiklos pajamomis** tą ataskaitinį laikotarpį, kai gaunama (pvz., skatinama gamyba, darbo sąlygas gerinimas).
- **Tiesioginės išmokos žemės ūkiui** pripažįstamos **pajamomis** tą ataskaitinį laikotarpį, kai gaunamos (išmokos žemdirbystei, gyvulininkystei, miškininkystei, žuvininkystei).

DOTACIJOS IR PAJAMŲ PRIPAŽINIMAS (3)

❑ DOTACIJOS SĄNAUDOMS KOMPENSUOTI PANAUDOJIMAS

- Dotacija, kurios **suteikimo sąlygose nurodytos kompensuojamos konkrečios sąnaudos**, pripažįstama panaudota ir **mažinamos sąnaudos** tais laikotarpiais, kuriais patiriamos sąnaudos, kurioms kompensuoti ji skirta (pvz. darbo užmokesčio, turto remonto darbų).
- ❑ **Valstybės arba savivaldybės suteiktos beprocentės paskolos arba paskolos su palūkanomis, mažesnėmis negu rinkos palūkanų norma.**
  - Dotacija **apskaičiuojama paskolos sumą diskontuojant iki dabartinės pinigų vertės, taikant rinkos palūkanų normą**. Kiekvieną ataskaitinį laikotarpį dotacija pripažįstama panaudota šiam laikotarpiui tenkančia apskaičiuota palūkanų suma (arba apskaičiuotu rinkos palūkanų ir faktiškai mokamų palūkanų skirtumu) **mažinant paskolos palūkanų sąnaudas**.

TURTO TIKROJI VERTĖ, NUSTATYTA PAGAL TURTO VERTINTOJŲ NUSTATYTAŲ VERTE

Turto vertinimas atliekamas ir turto vertinimo ataskaita parengiama vadovaujantis Europos vertinimo standartais (toliau – EVS) ir Tarptautinius vertinimo standartais.

□ Pagal EVS nuostatas nuo turto rinkos vertės yra atskiriami sandorio mokesčiai ir pridėtinės vertės mokestis.

▪ 1-ojo EVS „Tikroji vertė“ komentaro 4.11.4 punkte nurodyta:
Turto rinkos vertė yra vertinamo turto vertė prieš jo apmokestinimą sudarant bet kokį realų šio turto sandorį. Tai, kad sandorio mokesčiai arba pridėtinės vertės mokestis gali paveikti kai kurias arba visas potencialias sandorio šalis, laikytina platesnės rinkos sistemos dalimi ir, kaip ir visi kiti veiksniai, turi įtakos turto vertei, tačiau su sandoriu susijęs apmokestinimas neįtraukiamas į rinkos vertę, bet prie jos pridedamas.

LIETUVOS REGISTRO TVARKYTOJUI PATEIKIAMĖ METINĖS FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS DOKUMENTAI

- **Europos Sąjungos valstybėse narėse arba Europos ekonominės erdvės valstybėse įregistruotų juridinių asmenų filialai:**
  - **užsienio juridinio asmens** metinių finansinių ataskaitų rinkinį, jeigu tokia finansinė atskaitomybė būtina pagal įstatymus.
- **Jeigu užsienio juridinio asmens metinių finansinių ataskaitų rinkinys rengiamas vadovaujantis reikalavimais, kurie skiriasi nuo Europos Sąjungoje taikomų reikalavimų:**
  - užsienio juridinio asmens **filialo metinių finansinių ataskaitų rinkinys**, jeigu tokia finansinė atskaitomybė būtina pagal įstatymus. Užsienio juridinio asmens filialo metinių finansinių ataskaitų rinkinys rengiamas finansinę apskaitą ir atskaitomybę reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Informaciją galite rasti šiuo adresu:

<https://avnt.lrv.lt> skiltyje:

Veiklos sritys / Apskaita /